

2. Макроекономічні наслідки зміцнення гривні / І. Крючкова // Вісник НБУ – 2016. – №11. – с. 19-23.

3. Офіційний сайт НБУ. Статистичні дані [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua

4. Інформаційне агентство УНІАН: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/10030652-skilki-falshivih-groshey-v-ukrajini-nacbank-nazvav-cifri-infografika.html>

Людмила СЕГЕДА
викладач кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет

ЕКЛЕКТИЧНЕ ТАРГЕТУВАННЯ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Аналізуючи причини та наслідки останньої світової фінансово-економічної кризи 2008-2009 років, жоден монетарний режим не виявився здатним протистояти суттєвим фінансовим потрясінням. Це, в свою чергу, призвело до пошуку нових підходів для ефективного реалізації грошово-кредитної політики. В цьому контексті, серед найбільш яскравих прикладів оптимізаційних процесів цієї сфери можна відмітити досвід США, ЄС, Великобританії, Туреччини, Польщі, Норвегії, Китаю, Японії та інших країн світу, які досить швидко подолали наслідки кризи і досягнули позитивного тренду приросту ВВП у найкоротші терміни.

Антикризові заходи зазначених вище країн, передусім США були із розряду «мета виправдовує засіб», адже на перший план вийшли дві ключові цілі загальнодержавної економічної політики: фінансова стабільність і економічне зростання. Для досягнення зазначених цілей ФРС США, ЄЦБ, Банк Англії, Банк Японії використали інструменти грошово-кредитної політики, які до світової фінансово-економічної кризи не пояснювала жодна економічна теорія, адже суть цих заходів зводилася до прямого викупу «токсичних» (непрацюючих) активів центральним банком не тільки в комерційних банків, а й в інших фінансових і нефінансових корпорацій. Окрім цього центральні банки надавали необмежені кредити рефінансування при від'ємних ключових процентних ставках. Під час реалізації такої грошово-кредитної політики у якості проміжної її цілі було обрано фінансову стабільність, а у якості стратегічної – економічне зростання. Тобто в цей період практика реалізації грошово-кредитної політики стала основою монетарної теорії, а не навпаки, як було до цього, що призвело до зміни функцій і ролі центрального банку та інструментів його грошово-кредитної політики [1].

Зважаючи на те, що після кризи 2008-2009 року пройшло вже дев'ять років, а принципи сформованої в той час грошово-кредитної політики не змінилися, має місце теоретичне обґрунтування, по суті, нового монетарного режиму, який, на наш погляд, повинен носити назву еклектичний (від грец. *εκλεκτός*, «вибраний», «обирати»). Відповідно до Великого тлумачного словника української мови, еклектизм – це механічне безпринципне сполучення різнорідних, несумісних, іноді протилежних поглядів, теорій, ідейних напрямів, художніх стилів і т. ін. [2].

Сьогодні, в розвинутих країнах і в країнах, що розвиваються та підтримують стійкі темпи економічного зростання, забезпечуючи фінансову стабільність, центральні банки доволі часто використовують поєднання різних монетарних режимів та інструментів грошово-кредитної політики для досягнення цілей, які в теорії, не

належать до цілей центрального банку, а саме: досягнення мінімального рівня безробіття, стимулювання економічного зростання, розвитку реального сектору економіки тощо.

Варто зауважити, що термін «еклектична монетарна політика» зустрічається в науковій та практичній літературі і має неоднозначне пояснення суті, адже, наприклад Національний банк України під цим терміном розуміє антикризову грошово-кредитну політику [4], а деякі вчені-економісти ототожнюють його із монетарним режимом без номінального якоря.

Виходячи з аналізу практичного досвіду реалізації грошово-кредитної політики провідних центральних банків світу в посткризовий період, а також теоретичних напрацювань в цій сфері, на наш погляд, термін «еклектичний режим грошово-кредитної політики» відображає неоднорідну систему множинності таргетів (валютного курсу, інфляції, номінального ВВП), інструментів грошово-кредитної політики, методів і засобів комунікації центрального банку та інших управлінських рішень, спрямованих на оперативне реагування на зміну ситуації на фінансових ринках та в реальному секторі економіки з метою забезпечення фінансової стабільності й стійкого економічного зростання. Тобто еклектичний режим грошово-кредитної політики – це той найгнучкіший її варіант, який зможе ефективно згладити вплив зовнішніх і внутрішніх шоків на ключові індикатори фінансової стабільності та ефективно розподілити фінансові ресурси в економіці з метою досягнення стійкого економічного зростання, яке, в свою чергу, є основою забезпечення мінімального рівня безробіття і розвитку держави в цілому.

Звичайно критичним зауваженням для такого режиму є можливий низький рівень прогнозованості грошово-кредитної політики, оскільки вона носить ситуативний характер, однак практика доводить протилежне, адже на перший план виходить управління очікуваннями. Управління очікуваннями економічних агентів з боку центрального банку відбувається шляхом встановлення чіткого графіку проведення засідань комітету з монетарної політики, який відразу публікує свої рішення на офіційному сайті і, таким чином, спонукає економічних агентів очікувати рішення комітету та планувати свою діяльність відповідно до оприлюдненого рішення. Окрім цього, уповноважені підрозділи центрального банку у випадку виникнення форс-мажорних обставин на фінансовому ринку чи в цілому в економіці невідкладно організовують прес-конференції для оприлюднення чіткого покрокового плану дій під час кризи чи фінансової нестабільності. Сама ж грошово-кредитна політика проводиться виключно в рамках монетарної стратегії, яка передбачає окреслення таргетів і стратегічних цілей, а також кроки та умови їх досягнення.

В такому випадку грошово-кредитна політика використовуючи цільові орієнтири обмінного курсу, інфляції і номінального ВВП у різних послідовностях стає основою фінансової стабільності шляхом оперативного регулювання всіх сегментів ринку. Дотримання множинності таргетів дозволяє центральному банку забезпечувати їх досягнення одночасно у відповідній пропорції. Наприклад, в малих відкритих економіках досягнення валютної стабільності (фіксація валютного курсу в межах валютного коридору) дозволяє стабілізувати ціни, оскільки вони залежать від вартості імпорту і експорту. В свою чергу, валютна і цінова стабільність є основою фінансової стабільності, що сприяє притоку іноземних інвестицій і розвитку внутрішнього попиту, які є базовими основами економічного зростання. У випадку ж проявів фінансової нестабільності центральний банк може використовувати стимулюючі заходи шляхом застосування нетрадиційних інструментів грошово-кредитної політики в рамках

кількісного чи кредитного пом'якшення.

Література:

1. Банківські кризи: терміни і вартість, 1970-2011 роки. Міжнародний валютний фонд. URL: http://www.palgrave-journals.com/imfer/journal/v61/n2/fig_tab/-imfer201312t7.html (Дата звернення 29.04.2018).
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Дзюблюк О. Антикризові заходи монетарної політики ФРС США: національні особливості і глобальні перспективи. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє*. 2014. Вип. 19(1). С. 25-34.
4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.

Віта СЛОБОДЕЦЬКА

*студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доц. кафедри банківської справи Стечишин Т.Б.*

СИСТЕМА ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НБУ

Дослідження розвитку системи валютного регулювання є актуальним питанням для України, оскільки в сучасних реаліях існує ряд проблем, вирішення яких є необхідною потребою для досягнення високого рівня розвитку соціально-економічного життя країни. Ефективна політика в сфері валютного регулювання зможе протистояти зростанню тіньового сегмента валютного ринку, перебуванню економіки в стані перманентної рецесії, катастрофічному зменшенню обсягів золотовалютних резервів НБУ. Тому саме валютне регулювання може стимулювати економічний розвиток країни, тим самим впливати на діяльність окремих секторів і галузей господарства.

Валютне регулювання – це діяльність держави та уповноважених нею органів, спрямована на регламентацію міжнародних розрахунків і порядку здійснення операцій з валютними цінностями [3, ст. 168]. Така регламентація охоплює: процес курсоутворення, виконання платіжної функції валютою на внутрішніх ринках країни, діяльність комерційних банків та інших структур на валютному ринку, здійснення міжнародних платежів за поточними операціями платіжного балансу та за операціями з капіталом і фінансовими операціями, приплив іноземних інвестицій в економіку країни, ввезення та вивезення валютних цінностей через державний кордон, кредитні відносини резидентів з нерезидентами, формування та використання міжнародних резервів.

Дотепер Україна жила за Декретом Кабінету Міністрів з 1993 року "Про систему валютного регулювання і валютного контролю". Після підписання Угоди про асоціацію з ЄС, Україні потрібно змінити своє законодавство, щоб перейти до режиму вільного руху капіталу.

21 червня 2018 року Верховна Рада прийняла Закон України «Про валюту і валютні операції» який стає основним нормативним актом, що визначає валютне регулювання в Україні за принципом «дозволено все, що не заборонено».

Коли Закон «Про валюту» почне діяти, в Україні буде більш гнучка система валютного регулювання. Українці зможуть інвестувати за кордон без отримання будь-яких індивідуальних валютних ліцензій, раніше здійснення такої операції забирало